

ULOGA I ZNAČAJ KVALITETE FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA U UNAPREĐENJU POSLOVANJA MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA

ROLE AND IMPORTANCE QUALITY OF FINANCIAL STATEMENTS IN ADVANCEMENT OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES

Doc.dr.sc.Božo Vukoja –Revident d.o.o.Grude
Mr.sc.Milenko Raguž- Proteco d.o.o.Čapljina
Matko Knežević dipl.oec.

REZIME

Pouzdan finansijski sustav izvješćivanja je kamen temeljac dobrog funkcioniranja tržišne ekonomije i osnova snažnog finansijskog sustava. Osnovni smisao finansijskih izvješća je da se u njima prezentira ekonomska suština transakcija i događaja na način kako su se oni stvarno dogodili, ali i da se prikažu posljedice tako nastalih događaja koji su u računovodstvenom pogledu obuhvaćeni. Polazište u ovim razmatranjima čini opći okvir kvalitete, odnosno koncept kvalitete finansijskog izvješćivanja i sama kontrola njihove kvalitete sa setom relevantnih činilaca u tom odnosu. Nema sumnje da na kvalitetu finansijskih izvješća gotovo presudnu ulogu imaju institucije za stvaranje i transfer računovodstvenih znanja, kao i profesionalne asocijacije računovođa i revizora u ulozi realizatora kontinuirane edukacije i usavršavanja računovođa.

Cilj ovog rada jeste prikazati suštinu i značaj kvalitete finansijskih izvješća za korisnike finansijskih izvješća prvenstveno menadžment poduzeća radi donošenja značajnih poslovnih odluka.

Iz navedenog, mogu se navesti sljedeći ciljevi ovog rada, a to su:

- *pokazati temeljne karakteristike kvalitete finansijskih izvješća, a koja su dalje produkt za analizu finansijskih izvješća za donošenje poslovnih odluka jer samo istinita i kvalitetna izvješća mogu biti temelj za dalju obradu,*
- *utvrditi značaj kvalitete finansijskih izvješća za različite korisnike tih izvješća.*

Kvaliteta i kontrola kvalitete finansijskog izvješćivanja nisu statičke već dinamičke kategorije i vrijednosti. One podrazumijevaju permanentno unapređenje oslonjeno na harmonizaciju računovodstvenog obrazovanja, standarde kvalitete i upravljanje totalnom kvalitetom (TQM).

Unapređenje kvalitete finansijskog izvješćivanja predstavlja jasan i sustavan program mjera za poboljšavanje zakonskog okvira, institucija i računovodstvene profesije, posebno u dijelu koji se odnosi na računovodstvo, reviziju i poslovnu kulturu, a sve u cilju dostizanja visoke kvalitete finansijskog izvješćivanja.

Međutim, finansijska izvješća ne pružaju sve informacije koje bi korisnicima mogle biti nužne pri donošenju nekih ekonomskih odluka, budući da daju sliku o finansijskim učincima prošlih događaja i ne pružaju nefinansijske informacije niti prognoze budućih događaja.

Ključne riječi: kontrola kvalitete, finansijsko izvješćivanje, kvalitativne karakteristike, međunarodni standardi finansijskog izvješćivanja, upravljanje totalnim kvalitetom

SUMMARY

Continuous interaction with the events in the outside and inside the company, the reason for the necessity of thorough analysis of the role and importance of the quality of financial reporting. The starting point in these considerations, it seems the general framework of quality, and the concept of

quality of financial reporting and the quality control of their own with a set of relevant factors in this relationship.

There is no doubt that the quality of financial statements almost crucial role in the creation of institutions and the transfer of accounting knowledge, as well as professional associations of accountants in the role of implementers of continuous education and training of accountants.

However, quality control and financial reporting quality are not static categories and values. They imply permanent improvement relies on the harmonization of accounting education, quality standards and total quality management with appropriate international professional accounting requirements in this area. Reliable financial reporting system is the cornerstone of a good functioning of the market economy and the basis of a strong financial system.

Strategy and Action Plan for improving the quality of financial reporting is a clear and systematic program of measures to improve the regulatory framework, institutions and the accounting profession, particularly in the part relating to accounting, auditing and business culture, and everything in order to achieve high quality financial reporting.

The main purpose of financial statements that are presented to them in the economic substance of transactions and events in a way that they have actually occurred, but also to show the consequences of the resulting events that are covered in accounting terms.

However, the financial statements do not provide all the information that customers may be necessary when making any economic decision, as to give a picture of the financial effects of past events and do not provide non-financial information.

Today they present significant evolutionary changes that go towards creating a more modern company adjusted to the changes caused by globalization of markets, the internationalization of business, the development of information technology, and especially competitive economic environment.

Key words: quality control, financial reporting, qualitative characteristics, international financial reporting standards, total quality management,

1. UVOD

Suvremene uvjete poslovanja poduzeća karakteriziraju dinamične promjene izazvane brojnim činiteljima makro i mikro okruženja s različitim intenzitetom djelovanja. U ovim okolnostima računovodstvo, odnosno računovodstveni informacijski sustav svojim outputom trebaju osigurati računovodstvena izvješća s relevantnim informacijskim sadržajima za različite eksterne i interne korisnike.

Neophodnost kvalitetnog financijskog izvješćivanja vremenom sve više dobiva na značaju. Povećava se broj financijskih izvješća, broj korisnika i institucija za kontrolu kvalitete financijskih izvješća. Otud potreba za uspostavljanjem koncepta kvalitete i kontrole kvalitete. Suvremeni koncept kontrole kvalitete podrazumijeva uvođenje standarda kvalitete financijskog izvješćivanja, zasnovanih na principima upravljanja ukupnom kvalitetom (TQM).

Realizacija kvalitetnog financijskog izvješćivanja, kao i upravljanje ukupnim kvalitetom samog izvješćivanja podrazumijevaju sagledavanje i ocjenu ukupnosti obrazovanja računovodstvene profesije.¹

U tom smislu, ukupnost koncepta kvalitete, upravljanje kontrolom kvalitete financijskog izvješćivanja, podizanje obrazovnog nivoa računovodstvene profesije uvažavanjem Međunarodne profesionalne računovodstvene regulative iz ove oblasti, kao i njihov međusobni utjecaj, predmet su detaljnije obrade u ovom radu.

---

¹ Zakon o računovodstvu i reviziji F BiH (Sl.list F BiH 83/09)

2. OPĆA PRAVNA OSNOVA ZA FINACIJSKO IZVJEŠĆIVANJE I REVIZIJU U BIH

Zakonom o gospodarskim društvima definirani su subjekti koje mogu obavljati privredne aktivnosti, i to:

- (1) poduzetnici,
- (2) ortačko društvo,
- (3) komanditno društvo,
- (4) društvo s ograničenom odgovornošću,
- (5) akcionarsko društvo i
- (6) dijelovi stranih kompanija.

Zakon definira pravila i zahtjeve uspostavljanja, rada i prestanak raznih vrsta subjekata. Za društva s ograničenom odgovornošću i dionička društva, Zakon definira prava i obveze dioničara, obveze i odgovornosti društva i njegovih tijela.

Također, Zakonom o gospodarskim društvima i Zakonom o računovodstvu i reviziji (Službeni list F BiH broj 83/09) definirani su osnovni zahtjevi za financijsko izvješćivanje i reviziju pravnih lica (dioničkih društava, društava s ograničenom odgovornošću i dijelova stranih kompanija), dok su dodatni zahtjevi za financijsko izvješćivanje i reviziju subjekata u financijskom sektoru propisani zakonskom regulativom.

2.1. Međunarodni standardi i njihova primjena na mala i srednja poduzeća

Primjenom MRS-eva i Međunarodnih standarda financijskog izvješćivanja (MSFI) omogućava se propisivanje osnove za prikazivanje (prezentiranje) financijskih izvješća opće namjene, radi osiguranja usporedivosti financijskih izvješća poduzeća, kako sa njihovim financijskim izvješćima za prethodne periode, tako i sa financijskim izvješćima ostalih poduzeća. Međutim, da bi se postigao ovaj cilj Međunarodni računovodstveni standardi daju smjernice u vezi sa njihovom strukturom, postavljaju minimalne zahtjeve u vezi sa sadržajem financijskih izvješća, a također postavljaju i opća načela koja treba zadovoljiti u financijskim izvješćima.

Opća načela koja treba zadovoljiti u financijskim izvješćima su:

- pošteno (fer) prikazivanje,
- poštivanje usvojenih računovodstvenih politika,
- načelo stalnosti,
- načelo nastanka poslovnog događaja,
- dosljednost u prikazivanju,
- značajnost i grupiranje,
- prebijanje,
- obvezno prikazivanje usporednih informacija.

Međunarodni standardi financijskog izvješćivanja (MSFI) i Međunarodni standardi o reviziji (MSR) su generalno značajni za javni interes subjekata, kao i da je njihova primjena je prilično nezgodna za većinu malih i srednjih poduzeća, iz razloga što se poslovanje gospodarskih subjekata odvija ne samo u složenom okruženju, već i u specifičnim uvjetima, jer vrsta djelatnosti i veličina subjekta određuju njegovu specifičnost i problematiku poslovanja.

Kvantitativna i kvalitativna obilježja malih poduzeća uglavnom ne zahtijevaju razvijen sustav internih kontrola, a zbog relativno malog broja zaposlenih ograničava se mogućnost razgraničenja dužnosti. Dnevne kontrole od strane vlasnika-menadžera mogu biti vrlo korisne i efikasne zbog njegovog osobnog interesa za očuvanje imovine, ocjene poslovanja i kontrole poslovnih aktivnosti.

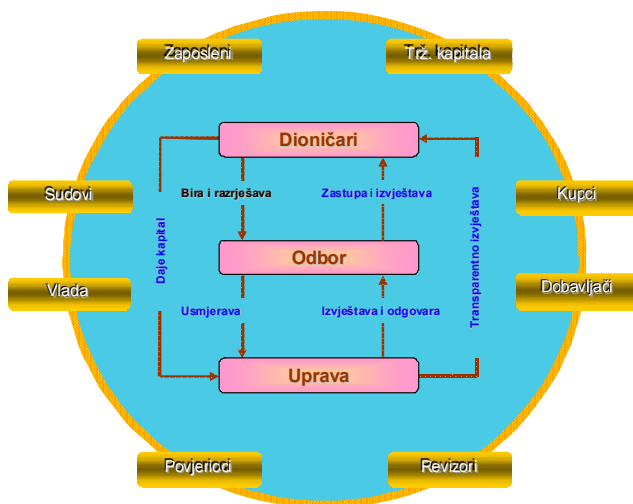
Vlasnik-menadžer ima glavnu ulogu i direktnu kontrolu nad svim odlukama, kao i mogućnost da intervenira osobno u svako vrijeme što je važna činjenica u upravljanju malim poduzećem.

Takav oblik kontrole može nadoknaditi slab interni kontrolni sustav, ali se i dominirajuća pozicija vlasnika-menadžera može zloupotrijebiti, povećavajući rizik od prijevara i netočnog prikazivanja u financijskim iskazima.

3. KORISNICI FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA

U uvjetima tržišne privrede raste značaj financijskih izvješća a izvješćivanje dobiva svoj pun smisao. Korisnici financijskih izvješća jedino na taj način mogu dobiti potpune informacije o poduzeću, jer svako izvješće sa svog aspekta daje sliku o pojedinim transakcijama, dok set ovih izvješća daje jedinstvenu sliku o poslovanju poduzeća.²

Ukoliko se osigura da financijska izvješća budu javno dostupna, za njih su zainteresirani: dioničari (vlasnici), kreditori poduzeća, poslovni partneri, zaposleni, kupci, burze, država i šira javnost.

Slika 1. Korisnici financijskih izvješća

Zaposleni bi mogli koristiti podatke iz financijskih izvješća za procjenu sigurnosti svojih radnih mjesta, kroz visinu iskazane dobiti (naročito kroz njeno kretanje iz godine u godinu), kao i kvalitete iskazanih poslovnih sredstava koje poduzeće iskazuje u bilanci stanja.

3. KONCEPT KVALITETE FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA

Potreba za kvalitetom, za kvalitetnijim stvarima s adekvatnim osobinama i vrijednostima, svojstvena je samoj ljudskoj prirodi, što navodi na zaključak da kvaliteta ima svoju dužu povijest i da je njeno značenje vremenom evaluiralo. Prirodno je što se primarno, tradicionalno shvaćanje kvalitete vezuje za tehničke karakteristike i specifičnosti materijalnih dobara koja služe za zadovoljenje zahtjeva korisnika, kupaca, odnosno tržišta³.

Suvremeno shvaćanje suštinskog određenja kvalitete podrazumijeva višedimenzionalnost, odnosno promatranje kvalitete kako sa stanovišta različitosti karakteristika, tako i sa stanovišta različitosti zahtjeva korisnika. U tom smislu, i međunarodni IASB standard 8402 definira kvalitete proizvoda uopće "kao skup karakteristika nekog entiteta koje se odnose na njegovu mogućnost da zadovolji iskazane potrebe i potrebe koje se podrazumijevaju".

² Zakon o računovodstvu i reviziji F BiH (Sl.list F BiH 83/09)

³ Vukoja B. i Katic B. "Korporativno izvješćivanje, revizija i analiza, Revident d.o.o. Grude 2013.

Naime, koncept kvalitete finansijskih izvješća također polazi od multidimensionalnosti njihovih karakteristika i korisnika.

Najznačajnije dimenzije kvalitete finansijskih izvješća svakako proizlaze iz **materijalnosti**, kao praga kvalitete zasnovanog na neizostavnosti finansijskih izvješća s različitim informacijskim sadržajima, za potrebe njihovih korisnika.

S aspekta sadržaja, kvalitete finansijskih izvješća može se odrediti prema njihovoj:

- relevantnosti i
- pouzdanosti.

Relevantnost kao dimenzija kvalitete ogleda se u utjecaju, neizostavnosti finansijskih izvješća za poslovno-financijsko odlučivanje zbog njihovih *atributa, predvidljivosti i potvrđenosti*. Financijska izvješća koja se ne koriste u konkretnom poslovno-financijskom odlučivanju karakterizira **irelevantnost**.

Pouzdanost je veoma bitna opća karakteristika kvalitete. Dimenzija pouzdanosti zahtjeva da finansijska izvješća sa odgovarajućim informacionim sadržajima budu *oslobođena grešaka i pristranosti*. To praktično dalje znači da finansijska izvješća trebaju biti sastavljena postupno, oprezno i neutralno.⁴

S aspekta prezentacije i objave, kvaliteta finansijskih izvješća se može utvrđivati i pratiti prema njihovoj:

- usporedivosti i
- razumljivosti

Navedeni aspekti kvalitete finansijskog izvješćivanja mogu se shematski prikazati na sljedeći način prikazan na slici 1. U pokušaju suštinskog određenja koncepta kvalitete finansijskih izvješća, mora se početi od koncepta kvalitete uopće, ali i od sintetiziranih kvalitativnih karakteristika finansijskih izvješća danih u Okviru za njihovu pripremu i prezentaciju od strane Odbora IASC. One omogućavaju korisnicima da prepoznaju karakteristike kvalitete i ograničenja finansijskih izvješća, ali i da utječu na njih.

Usporedivost kao obilježje kvalitete se određuje *konzistentnošću pri objavi* finansijskih izvješća, bez obzira na različitost korisnika.

Razumljivost podrazumijeva dvije dimenzije kvalitete finansijskih izvješća - adekvatno *agregiranje i klasifikacije* primjerene *korisničkim komunikacijskim sposobnostima*, sposobnostima korisnika razumijevanja i koristi u poslovno-financijskom odlučivanju.

S aspekta prepreka, odnosno ograničenja u određivanju kvalitete finansijskih izvješća, moguće je govoriti o:

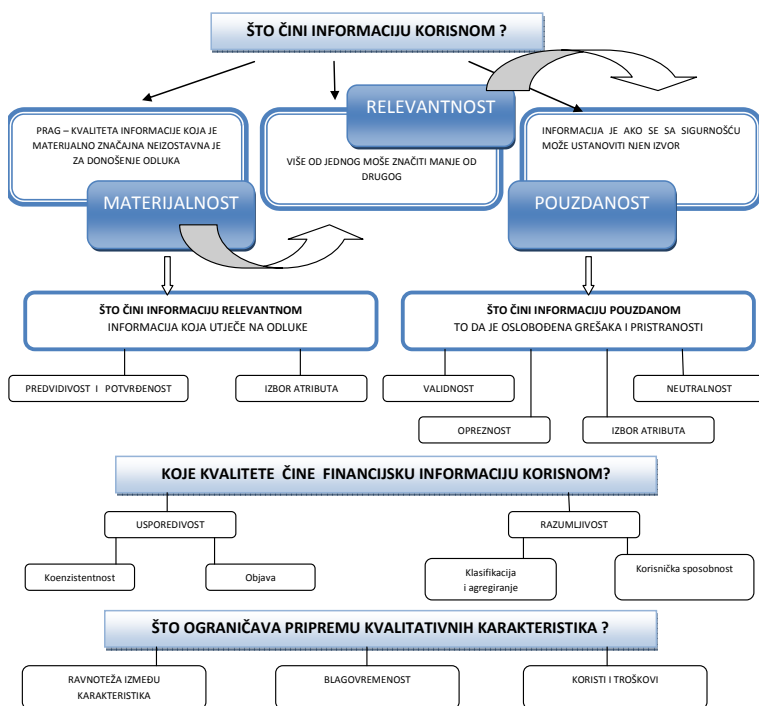
- blagovremenosti i
- racionalnosti

Blagovremenost kao obilježje kvalitete ogleda se u aktualnom, pravovremenom sastavljanju i prezentaciji finansijskih izvješća namijenjenih prvenstveno menadžmentu poduzeća.

Racionalnost se odnosi na zahtjev da kvaliteta finansijskih izvješća može biti određena odnosom njihovih koristi i troškova.

---

⁴ Accounting Standards 1995/96, The Institute of Chartered Accountants in England and Wales, London, 1996.
[2] Čanak,., Okvir za pripremu i prezentaciju finansijskih izvješća, Profesionalna regulativa u računovodstvu, Savez RR RS Banja Luka ,2005

Slika 2. Kvalitativne karakteristike finacijskih izvješća

4. KONTROLA KVALITETE FINACIJSKIH IZVJEŠĆA

Kontrola kvalitete finacijskih izvješća ima evoluciju, koja se može globalno pratiti kroz tri osnovne faze: faza kontroliranja putem inspeksijskih tijela, faza kontrole kvalitete putem različitih aktivnosti i metoda i faza upravljanja kvalitetom kroz systemske aktivnosti zasnovane na zahtjevima institucija za osiguranje kvalitete.⁵

Prva faza - faza kontroliranja putem inspeksijskih tijela predstavlja jedan od najjednostavnijih načina osiguranja kontrole kvalitete. Riječ je o fazi u kojoj postoji uniformnost finacijskih izvješća na nivou nacionalnih ekonomija. Kontrolu kvalitete finacijskih izvješća vršili su uglavnom eksterni inspeksijski organi, kao zastupnici javnog interesa.

Kontroliranje se sastojalo u provjeravanju uvažavanja zakonske regulative prilikom pripremanja osnovnih finacijskih izvješća, namijenjenih pretežno eksternim zvaničnim korisnicima.

Druga faza - faza kontrole kvalitete ostvaruje se putem različitih aktivnosti, metoda i postupaka sračunatih na postizanje i održavanje kvalitete finacijskog izvješćivanja. Ovu fazu karakterizira pojava većeg broja korisnika finacijskih izvješća s različitim informacijskim sadržajem. Zbog toga, kontroliranje zasnovano na eliminiranju zakonske neusuglašenosti nije bilo dovoljno, pa je kontrola kvalitete proširila aktivnosti na otkrivanje i otklanjanje uzroka nedovoljne kvalitete, odnosno sprečavanje nastanka problema kvalitete u vezi s pripremanjem i prezentacijom finacijskih izvješća. Riječ je o planiranim aktivnostima koje imaju za cilj

⁵ O kvalitativnim karakteristikama finacijskih izvješća detaljnije videti: Accounting Standards 1995/96, The Institute of Chartered Accountants in England and Wales, London, 1996. paragraphs 2.1.-2.39., Okvir za pripremu i prezentaciju finacijskih izvješća Odbora IASC, u knjizi Profesionalna računovodstvena regulativa Saveza RR Srbije, Beograd, 2003. str. 11-26 i 465-479,

još u fazi unosa podataka i fazi računovodstvene procedure, a naročito u fazi "outputa", interno i eksterno nadgledavati i kontrolirati računovodstvene procese radi otklanjanja uzroka neadekvatnog kvalitete računovodstvenih izvješća.

Treća faza - faza upravljanja kvalitetom predstavlja dalje poboljšanje procesa kontrole kvalitete financijskog izvješćivanja. Upravljanje kvalitetom podrazumijeva kontinuirani proces planiranih i sistemskih aktivnosti kontrole primjenom odgovarajućih računovodstvenih i revizorskih standarda, različitih metoda i postupaka, radi ostvarenja i poboljšanja kvalitete financijskih izvješća.

4.1.Ograničenja kvalitativnih obilježja

Kao i svaki drugi posao tako i kontrola kvalitete financijskog izvješća ima i svoja ograničenja. Ograničenja se uglavnom odnose na :

Pravodobnost - ukoliko nije pravodobna, informacija može izgubiti svoju važnost.

Odnos koristi i troškova - koristi od informacija moraju prelaziti troškove njihova pripremanja.

Ravnoteža kvalitativnih obilježja - nužna za postizanje ciljeva financijskog izvješćivanja.

Postoje i druga ograničenja a koja se odnose na različite segmente izvješćivanja a koji nisu obrađeni .

5. ZAKLJUČAK

Pouzdanost i usporedivost financijskog izvješćivanja su preduvjeti za efikasnost financijskog tržišta i mogućnosti minimiziranja rizika na njemu. Financijske institucije (banke, osiguravajuće kompanije, sudionici tržišta kapitala, sheme zaštite investitora i sl.) upravljanje rizicima poslovanja sa klijentima i ukupnim rizicima u svom poslovanja baziraju na raspoloživim financijskim informacijama. Zato je od velikog značaja da regulatori i supervizori financijskog tržišta utječu na kvalitetu financijskog izvješćivanja institucija koje reguliraju i prema kojima supervizorski djeluju i da utječu da ove institucije zahtijevaju u procesu upravljanja rizicima (prilikom odobravanja kredita, emisija dionica i drugih financijskih instrumenata, poslovanja u osiguranju i sl.) provjerljivost, kvalitetu i blagovremenost dostavljanja financijskih izvješća svojih klijenata ili makar onih prema kojima su visoko izložene.

Periodično financijsko izvješćivanje povećava sposobnost investitora, povjerilaca i drugih razumijevanja i sposobnost entiteta generiranja zarade i tokova gotovine, kao i njihove financijske okolnosti i likvidnost.

Razvoj jakog, efektivnog i sofisticiranog tržišta kapitala je kamen temeljac uspješne ekonomije bilo koje regije u svijetu. Jaka, efektivna i sofisticirana tržišta kapitala zahtijevaju odgovarajuće propise (uključujući zahtjeve financijskog izvješćivanja) i institucionalizirane mehanizme koji se odnose na provođenje zakona.

Razvijanje glavnih specijaliziranih financijskih sektora u oblastima koje uključuju osiguranje i mirovine, strateški je cilj bilo koje zemlje koja teži razvoju jake i rastuće ekonomije. Navedene oblasti zahtijevaju specijalizirano financijsko izvješćivanje i nadzor.

Institucionalno i statutarno i visoko kvalitetno financijsko izvješćivanje će uspješno odgovoriti potrebama raznih korisnika kao što su investitori, zajmodavatelji i drugi kreditori.

Visoko kvalitetno financijsko izvješćivanje je preduvjet za povećanjem rezervi na tržištima kapitala i u bankarskom sektoru, pri čemu su i jedan i drugi sektor fundamentalni za ekonomski rast.

Kako se u skoro svim segmentima privređivanja sustavno radi na poboljšanju i kontroli kvalitete radnje na kvaliteti financijskog izvješćivanja će uvelike potpomoći i druge segmente gospodarstva .

6. LITERATURA

- [1] Accounting Standards 1995/96, The Institute of Chartered Accountants in England and Wales, London, 1996. [2] Čanak, J., Okvir za pripremu i prezentaciju financijskih izvješća, Profesionalna regulativa u računovodstvu, Savez RR RS Banja Luka, 2005,
- [2] A Chambers, G.M. Selim, G. Vinten: Internal Auditing, Second Edition, London, Pitman Publishing, 1987 ,
- [3] Belak, V.: Menadžersko računovodstvo, RRIF, Zagreb, 1995. god,
- [4] Brekalo, F., Revizija financijskih izvještaja, Zgombić i partneri, Zagreb, 2004,
- [5] Božić R, Kondić N, „Revizija finansijskih izvještaja - vodič kroz praktičnu reviziju”, II izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Banja Luka - Istočno Sarajevo, 2007.
- [6] D. R. Carmichael; John J. Willingham: Pojmovi i metode revizije McGraw-Hill, Inc. Mate, Zagreb, 2000 ,
- [7] Epstein, B. J., Jermankovicz, K. E., IFRS – Interpretation and application of IFRS. John Wiley and Sons, Somerset NJ, 2007.
- [8] Filipović, I.: Revizija, Sinergija nakladništvo, 2009.
- [9] Foley, Bernard J, Tržište kapitala, Mate, Zagreb, 1998.
- [10] Franke, Gunter und Hax, Herbert, Finanzwirtschaft des Unternehmens und Kapitalmarkt, Heidelberg, 1990. godine
- [11] Gulinić D., Žager, L.: Financijska analiza poslovanja u funkciji pretvorbe društvenih poduzeća, Progres, Zagreb, 1991. god.
- [12] Grupa autora: Masmedijin poslovni riječnik, Masmedia, Zagreb, 1991.
- [13] Grupa autora: Poslovni riječnik, Masmedia, Zagreb, 1992.
- [14] Grupa autora: Aktualnosti revizijske profesije i sustava nadzora u Republici Hrvatskoj, Hrvatsko udruženje revizora, Zagreb, 1997.
- [15] Grupa autora: Finansijske, računovodstvo i revizija u suvremenim tržišnim uvjetima, i međunarodno savjetovanje Udruženja-udruge računovođa i revizora Federacije Bosne i Hercegovine, Neum, 1988.
- [16] Horn Van J., Financijsko upravljanje i politika, MATE, Zagreb, 1997.
- [17] Ivanišević M., Krasulja D.: Poslovne financije, Ekonomski fakultet Sarajevo , Sarajevo ., 2005 .
- [18] Krajević dr Franjo, Analiza poslovanja poduzeća, Zagreb, 1971. godine
- [19] Lee C Alice, Lee John, Lee C Cheng, Financial Analysis and Planning & Forecasting, World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd., 2009.
- [20] Martić Ljubomir, Kvantitativne metode za financijske i računovodstvene analize, Zagreb, 1978.
- [21] Parać B. Poduzetničko računovodstvo i financijsko izvještavanje mep konzult Zagreb, 2008. Baruch englard „ financijsko računovodstvo“ ii dio, izdavač faber-Zgombić , zagreb, 1996.
- [22] Ranković dr Jovan, Teorija bilance, Ekonomski fakultet, Sarajevo , 2009.
- [23] Revsine, L., Collins D., Johnsons, B., Financial Reporting and Analysis, Prentice Hall, Inc., New Jersey, 2002.
- [24] Rodić J., Vukelić G., Andrić M.: Analiza financijskih izvještaja, Podgorica 2011. .
- [25] Stevanović N., Malinić D., Milicević V.: Upravljačko računovodstvo, Ekonomski fakultet, Sarajevo, 2009.
- [26] Kapić. R., Radović, R., Piljić, J.: Analiza i razumijevanje financijskih izvješća, Udruženje računovođa i revizora Tuzlanskog kantona i „ECON“ d.o.o. Tuzla, 2007.,
- [27] Piljić, J.: Analiza financijskih izvještaja , OFSET, Tuzla, 2012.,
- [28] Van Horne, James C. Wachowicz, John, Osnovi financijskog menadžmenta, Mate, Zagreb, 2002.
- [29] Vujević, I.: Financijsko izvješćivanje i revizije, ST-Tisak, Split, 2010..
- [30] Vujević, I.: Osnove poslovne analize, ST-Tisak, Split, 2008.
- [31] Vidučić, Lj.: Financijski menadžment, RRIF, Zagreb, 2008.
- [32] Vukoja B. i Katić B. „Korporativno izvješćivanje , revizija i analiza , Revident d.o.o. Grude 2013.
- [33] Zakon o računovodstvu i reviziji, Službeni list F BiH 32/05 i 83/09
- [34] Žager dr Katarina, Mamić Sacer mr Ivana, Sever Sanja, Žager dr Lajoš, Analiza financijskih izvještaja, Graficki zavod Hrvatske, Zagreb, 2009.